

Nieuws-Zeelands melkveehoudersvoorman Willy Leverink:

'Fonterra moet in boerenhanden blijven'

De Nieuw-Zeelandse megacoöperatie Fonterra moet voor honderd procent in boerenhanden blijven, vindt melkveehoudersvoorman Willy Leferink. De ex-Achterhoeker mag graag de discussie aanjagen over de financieringsplannen van Fonterra, dat een deel van de aandelen verhandelbaar wil maken onder boeren.

De voorzitter van de afdeling Melkveehouderij van de Nieuw-Zeelandse boerenorganisatie Federated Farmers is even terug in Nederland. De geboren Achterhoeker Willy Leferink komt de 75e verjaardag van zijn vader vieren – en koeien kijken. Vlak voordat hij op pad gaat om een aantal Fleckvieh-bedrijven te bezoeken in Zuid-Duitsland, sprak Melkvee Magazine met hem.

Super jaar

Leferinks organisatie, Federated Farmers, is Nieuw-Zeeland's grootste onafhankelijke agrarische belangenbehartiger. De organisatie telt dertienduizend leden. „Eigenlijk alle levensvatbare boerenbedrijven“, aldus Leferink. Nieuw-Zeeland telt officieel meer dan 63.000 boeren, maar daar zit ook veel klein spul bij, geeft hij aan. Ruim de helft van de Federated Farmers-leden zijn melkveehouders. En ook vrijwel iedereen levert aan zuivelgigant Fonterra. Deze megacoöperatie, die tien jaar geleden met speciale ontheffingen en aanvullende eisen van de kartelwet tot stand kwam, heeft een melkmarktaandeel van 93 procent. Fonterra heeft een super jaar achter de rug. De uitbetaalde melkprijs steeg met 25 procent tot 7,60 Nieuw-Zeelandse dollar (NZD) per kilo vet en eiwit (milk solids). Omgerekend is dat 38 cent per kilo melk, aldus Leferink. Het afgelopen boekjaar (1 juni – 30 mei) werd 15,4 miljard liter melk opgehaald. Fonterra is de grootste melkverwerker ter wereld – met een productie van 2,3 miljoen ton zuivelproducten per jaar – en tevens de grootste zuivelexporteur ter wereld.

Eigen vermogen gedaald

De coöperatie telt bijna elfduizend leden-aandeelhouders. Voor elke geleverde kilo milk solids staat één aandeel. Willy Leferink behoort tot de grotere leveranciers. Hij kwam twintig jaar geleden met één container huisraad naar Nieuw-Zeeland. Inmiddels omvat de onderneming van Willy en Jeanet Leferink vijf bedrijven in en rond Ashburton, halverwege de oostkust van het Zuidereiland. De vierduizend melkkoeien geven goed voor Nieuw-Zeelandse begrippen, vertelt hij. „Gemiddeld 7.000 tot 7.500 liter per koe.“ De bedrijven zijn samen goed voor ruim 30 miljoen kilo melk. Leferink beschikt over 1,5 miljoen aandelen Fonterra, à 4,52 NZD. Omgerekend is dat 2,70 euro per stuk, bij elkaar ruim vier miljoen euro. Op dit moment kunnen Fonterra-leden hun aandelen alleen terugverkoopen aan de coöperatie. Maar er zijn verregaande plannen om die kapitaalsstructuur aan te passen. Fonterra wil via een apart fonds twintig procent extra aandelen uitgeven. Leden kunnen deze 'druge aandelen', die niet gekoppeld zijn aan de melkproductie, kopen

en onderling verhandelen. Boeren mogen maximaal 100 procent van hun huidige aantal aandelen erbij verwerven, tot het maximum van het totaal aantal extra verstrekte aandelen is bereikt. Via dit 'Trading Among Farmers' systeem wil Fonterra extra kapitaal genereren om een buffer op te bouwen. „Tijdens de grote droogte in 2007 werden veel boeren door financiële druk of door de bank gedwongen om aandelen, die ze vanwege de verminderde melkproductie niet hoefden te bezitten, terug te verkopen aan Fonterra. Dat zette de cashflow van Fonterra sterk onder druk – het eigen vermogen daalde tot 41 procent en dat is niet goed voor een coöperatie“, licht Leferink toe. „Inmiddels zitten we weer bijna op zestig procent. Het fonds is bedoeld als buffer voor het geval dat boeren hun aandelen moeten dumpen en om nieuwe investeringen te kunnen doen in landen als China, Brazilië en India, waar Fonterra ook melkveebedrijven heeft opgezet.“

Verontruste boeren

Een groep boeren op het Zuidereiland is er echter allerm minst gerust op. Zij vrezen dat die 'handel tussen boeren onderling' een achterdeur opent voor externe investeerders, die zo een vinger in de pap kunnen krijgen bij Fonterra. De groep wil het voorstel, dat eerder met 89 procent van de stemmen is aangenomen, opnieuw in stemming brengen. Om zo'n motie in te kunnen dienen, moeten ze vijf procent van alle aandelen vertegenwoordigen en ze hebben inmiddels 4,65 procent, weet Leferink, wiens buurman één van de verontruste boeren is.

„Het is ook een vergaande stap; zo ver is een coöperatie nog nooit gegaan. Boeren zijn hier huiverig voor. Ze vragen zich af waarom dit nieuwe fonds nodig is; Fonterra heeft immers kapitaal genoeg. De onderneming is gegroeid van de vijfde of vierde plaats naar de eerste op de wereldranglijst, het gaat hartstikke goed, Fonterra heeft veertig procent van de wereldhandel in zuivelproducten in handen. Ik wil de discussie over dit fonds ook graag aanjagen, zonder direct mijn persoonlijke mening te geven. Maar ik vind het wel heel belangrijk dat het boeren-eigendom van de aandelen goed gewaarborgd wordt. Om de groeiende achterdocht weg te werken, zou Fonterra er goed aan doen om helder en duidelijk naar buiten brengen hoe ze dat denken te waarborgen. Want nu is het nog niet duidelijk hoe ze dat willen doen.“

Niet naar de beurs

Leferink gooide eerder ook al een knuppel in het hoenderhok door de vraag op te werpen hoe lang Fonterra nog in Nieuw-Zeelandse handen zou blijven, als het bedrijf een beursgang zou maken – iets wat de Nieuw-

Zeelandse regering graag zou zien. „Zo'n beursgang moet op een grote, internationale beurs, zoals Londen, New York of Tokio. Nou, dan is Fonterra zó in buitenlandse handen. Maar gelukkig kan de regering beursgang niet afdwingen – dat bepalen de leden. En die houden het 't liefst zoals het nu is.“ De coöperatie heeft jaarlijks een miljard NZD aan kapitaal beschikbaar om te investeren, weet Leferink. „Omgerekend 575 miljoen euro, ruim anderhalf miljoen per dag. En de vooruitzichten voor de wereldzuivelmarkt zijn goed; er komt een gigantische middenklasse op in India en China, die willen allemaal eiwit hebben. In China groeit de afzet tegen de tien procent per jaar; onze merkenafzet groeit daar zelfs rond de twintig procent. In Nieuw-Zeeland kunnen we hier goed op inspelen, als zuivelproducenten.“

Vruchtbaarheidsproblemen

Er is dan ook een grote vraag naar goed opgeleide krachten in de melkveesector, weet hij. „Voerspecialisten, voorlichters farm managers, herd managers – werk zat in Nieuw-Zeeland“, werft hij. „We hebben hier in Nieuw-Zeeland een koe gefokt die wel goed melk wil geven, maar de voeropnamecapaciteit is de beperkende factor geworden.“ Ook vruchtbaarheid begint een probleem te worden; de gemiddelde 'empty rate' – koeien die niet drachtig willen worden – ligt op acht à tien procent, met uitschieters naar 25 procent op de grote graasbedrijven. Zelf zit Leferink zo rond de tien procent op zijn vijf bedrijven. Daarvan zijn er twee zuivere grasbedrijven, waar hij werkt met Holstein-Jersey-kruisingen, en drie krachtvoerbedrijven met Holsteins. „Elke procent niet-drachtig scheelt veel geld. Wij melken op drie bedrijven niet in de wintermaanden; in juni en juli is het gewoon te koud. Koeien lopen zomer en winter buiten, we hebben alleen heggen als beschutting. Als de koeien in de winter niet drachtig zijn, is het meteen een enkele slachthuis.“ En: hoe meer drachtige koeien, hoe beter je in je fokveestapel ook kunt selecteren, geeft hij aan. „De melkproductie varieert bij ons sterk, omdat we vier jaar geleden het bedrijf helemaal opnieuw hebben opgestart. Ik heb koeien van vierduizend liter en van vijftienduizend liter.“ Vanwege de problemen met vruchtbaarheid en voeropnamecapaciteit, en de ook in Nieuw-Zeeland groeiende druk op het terugdringen van het antibioticagebruik, wil Leferink nu eens wat met Fleckvieh gaan proberen. „Een vriend van me in Canada werkt er al een jaar of vijf, zes mee en die is er heel tevreden over.“ Het kwam hem dan ook mooi uit dat hij zomaar met Fleckvieh-voorman Stef Beunk mee op tour kan langs Zuid-Duitse Fleckviehbedrijven. Of, in onvervalst Achterhoeks: „Gewoon es effe kiekien of 't wat is.“